

Pfv.II.21.619/2010/7.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek az I. r. és a II. r. alperesek ellen élettársi közös vagyon megosztása iránt a Baranya Megyei Bíróságon 10.P.20.735/2008. szám alatt megindított és a Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.003/2010/5. számú ítéletével befejezett perében az említett számú jogerős ítélet ellen a II. r. alperes által 59. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a II. r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárásban le nem rótt 69.400 (hatvankilencezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

I n d o k o l á s

A jogerős ítéleti tényállás szerint a felperes és a II. r. alperes testvére, néhai dr. K. V., az 1989-ben történt megismerkedésüket követően 1990. decemberétől néhai dr. K. V. 2003. év január 14-én bekövetkezett haláláig néhai dr. K. V. P.i lakásában együtt éltek. A P., E. utca 17. szám I. em. 2. ajtószám alatti ingatlan néhai dr. K. V. 1985. november 11-én az Országos Takarékpénztártól vásárolta. Az ingatlan 525.300 forint összegű vételárából 90.000 forintot készpénzben fizetett ki, míg a fennmaradó vételárrészt bankkölcsön igénybevételeivel egyenlítette ki. A felperes és néhai dr. K. V. 1997. márciusáig - amikor egyösszegű befizetéssel a kölcsön kötelelem megszűnt - közösen 610.136 forintot fizettek vissza.

Néhai dr. K. V. 1993. augusztus 4-én kelt adásvételi szerződéssel 42.000 forint vételárért a K.i 631. hrsz. alatt felvett zártkerti ingatlant megvásárolta, amely ingatlan tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba kizárólag néhai dr. K. V. javára nyert bejegyzést. A néhai 2002. évben 3.000.000 forint vételárért egy P. 206 típusú személygépkocsit is vásárolt. A vételárból 1.100.000 forintot az édesanyjától kapott 2.500.000 forintból fizetett meg, beszámítani

kért egy S. típusú személygépkocsit 900.000 forint értékben, míg 940.000 forint összegben a M. Banktól 36 hónapos futamidőre havi 29.133 forint törlesztő részletek mellett hitelt vett fel. Néhai dr. K. V. halálát követően a felperes 15 havi törlesztő részletet fizetett meg, majd a gépkocsit 2004. augusztus 5-én a hitelintézetnek átadta. A bank a gépjármű értékesítését követően a fennálló tartozások és költségek levonása után a II. r. alperesnek és özv. K. T.nének összesen 1.203.127 forintot fizetett.

A felperes az 1996-ban történt nyugdíjazásáig kamionsofőrként dolgozott. Az élettársi kapcsolat kezdetén néhai dr. K. V. rokkantsági nyugdíjas volt, majd 1992-től kezdődően a rokkantsági nyugdíja mellett szemész szakorvosként dolgozott. Az együttélés ideje alatt a felperes 4.823.172 forint igazolt bérezésben részesült, míg néhai dr. K. V. 9.863.245 forint igazolt jövedelemmel rendelkezett.

Néhai dr. K. V. halála után 2003. február 4-én a felperes és özv.K. T.né (a néhai és a II. r. édesanyja) tartási szerződést kötöttek, amelyben a felperes és néhai dr. K. V. élettársi kapcsolatát rögzítették. A tartási szerződésben foglaltak szerint a felperes és az élettársa közös vagyonát képezi, egymás között egyenlő arányban a P. típusú személygépkocsi, valamint a K.i zártkerti ingatlan. A felperes és a II. r. alperes által 2003. február 17-én megkötött adásvételi előszerződés szintén tartalmazza, hogy a felperes és néhai dr. K. V. élettársi kapcsolatban élt együtt. Ezért a P. típusú személygépkocsira, valamint a K.i zártkerti ingatlanra „szerzeményi vagyonközösség” jött létre.

A fentiekben említett szerződések megkötését követően a peres felek, illetve a felperes és özv. K. T.né között a viszony megromlott. Az özv. K. T.né által tartási szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt indított perben - amely perhez a II. r. alperes által az adásvételi előszerződés érvénytelenségének a megállapítása iránti pert a bíróság egyesítette - a P.i Városi Bíróság 15.P.20.170/2007/57. számú ítéletével a tartási szerződést megszüntette. A bíróság megállapította, hogy az adásvételi előszerződés a P. típusú személygépkocsi eladására vonatkozó részében semmis, illetve a II. r. alperes - a felperes teljesítőképességének a hiánya miatt - jogszerűen tagadta meg az adásvételi szerződés megkötését.

A felperes 2005. nyara óta dr. Ené. dr. K. É.val él élettársi kapcsolatban. Néhai dr. K. V. jogutódjai özv. K. T.né és a II. r. alperes fele-fele arányban, míg a 2005. október 27-én elhunyt özv. K. T.né jogutódja a II. r. alperes.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, miszerint élettársi közös vagyon jogcímén, illetőleg kizárólagos

vagyona címén megszerezte a P.i 524/5/A/1. hrsz. alatt felvett, P., E. utca 17. szám alatti ingatlan 7/10 tulajdoni illetőségét, ami által néhai dr. K. V. illetősége 3/10 illetőségre módosul. Másodlagosan ezen ingatlan tekintetében megtérítési igényként a II. r. alperest 4.200.000 forint megfizetésére kérte kötelezni. A K.i 331. hrsz. alatt felvett ingatlanra 1/1 arányban kérte a tulajdonjoga megállapítását. Ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a vételár fedezésére az ő kizárólagos tulajdonú pénzéből került sor. Másodlagos megtérítési igényként a II. r. alperes 250.000 forintra kötelezését kérte. A P. típusú személygépkocsi vonatkozásában az általa fizetett 436.995 forint vételár fele részének, továbbá a II. r. alperes által a hitelintézettől felvett 1.203.127 forint fele részének a megtérítésére tartott igényt.

A II. r. alperes a kereset elutasítását indítványozta azzal, hogy jogelődje és a felperes élettársi kapcsolatban nem éltek, ezért a kérdéses vagyontárgyakra élettársi közös vagyon nem jött létre. Az élettársi kapcsolat megállapítása esetére a felperes javára legfeljebb 1/4-es szerzési arányt ismert el. Egyidejűleg a II. r. alperes beszámítási kifogást is előterjesztett. A néhai halálakor fennmaradó 1.500.000 forint, valamint 2.294.000 forint értékű ingóság kiadására kérte a felperest kötelezni és a lakáson fennálló hátralékos rezsiköltség címén 198.451 forintnak a javára történő elszámolását is igényelte.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében megállapította, hogy a felperes élettársi közös vagyon jogcímén megszerezte a K.i 631. hrsz-ú zártkerti ingatlan 1/2 tulajdoni illetőségét és ennek bejegyzése érdekében az ingatlanügyi hatóságot megkereste. A felperes és néhai dr. K. V. élettársi közös vagyonát megosztotta és a felperes tulajdonába adta az ő birtokába került ingóságokat, míg a II. r. alperes, mint jogutód tulajdonába adta a II. r. alperes által birtokolt ingóságokat és kötelezte a II. r. alperest 1.156.251 forint felperes javára 15 nap alatt történő megfizetésére. Egyebekben a felperes keresetét elutasította és a felperest 390.150 forint elsőfokú perköltségben marasztalta, továbbá az állam javára külön felhívásra 267.200 forint le nem rótt eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában a bizonyítékok mérlegelésével - amelynek során a II. r. alperes és az özvegy K. T.né által megkötött tartási szerződés és adásvételi előszerződés azon kitételének, miszerint néhai dr. K. V. és a felperes élettársként éltek együtt, ügydöntő jelentőséget tulajdonított - néhai dr. K. V. és a felperes között 1990. decemberétől néhai dr. K. V. haláláig az élettársi kapcsolat tényét megállapította. Az élettársi kapcsolatnak a Ptk. 685/A. §-ában foglalt törvényi elemeit vizsgálva a közös gazdálkodást alátámasztó bizonyítékként értékelte, hogy néhai dr. K. V. a munkáltatója által nyújtott

kedvezmények igénylésekor, illetőleg egy gépkocsi tároló bérleménnyel kapcsolatban készített meghatalmazáson a felperest élettársaként tüntette fel. A szerzésben való közreműködés arányának meghatározásakor az élettársak igazolt jövedelmén túl, mint köztudomású tényt vette figyelembe, hogy a felperes kamionsofórként a nemzetközi árufuvarozás során a havi munkabérén kívül valutában számottéví napidíjban is részesült, amit a jövedelemigazolás nem tartalmaz. A felperes háztartásban végzett munkáját is számításba véve az élettársak szerzésben való közreműködésének az arányát 50-50%-ban határozta meg. A felperes elutasított igényeit is részletesen megindokolta, amely körben a P., E. Gy. utca 17. szám alatti ingatlan tekintetében a felperesnek csak a másodlagos, a megtérítési igényét ítélte 820.000 forint összegben alaposnak. A P. személygépkocsival kapcsolatban a felperes 32/100 tulajdoni illetőségét állapította meg és a felperes részéről a néhai dr. K. V. halála után történt törlesztéseket, illetve a M. Bank által kifizetett maradványösszeget elszámolva a II. r. alperest 682.157 forint megfizetésére kötelezte.

A II. r. alperes „beszámítási kifogása” körében az ingóságokkal kapcsolatos II. r. alperesi igényt bizonyítottság hiányában utasította el, míg a néhai dr. K. V. halálakor meglévő készpénzvagyon összegét 400.000 forintban határozta meg, annak fele összegét a felperes terhére elszámolva. A felperes által nem vitatott összegű hátralékos távfűtési díjat az élettársi közös vagyon megosztása eredményeként mutatkozó marasztalási összegből a II. r. alperes javára szintén levonta.

Az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatása és a kereset teljes elutasítása érdekében a II. r. alperes fellebbezett. Változatlanul állította, hogy néhai dr. K. V. és a felperes között a Ptk. 685/A. §-a szerinti élettársi kapcsolat nem állt fenn, mert a partnerek nem gazdálkodtak közösen, közös háztartást nem tartottak fenn és még csak hallgatólagosan sem értettek egyet abban, hogy az I. r. alperes által szerzett vagyon közös vagyon legyen. Ennek alátámasztásául a II. r. alperes – egyebek mellett – arra hivatkozott, hogy mind néhai dr. K. V., mind a felperes önálló bankszámlával rendelkezett és a felek egymás számára rendelkezési jogot nem biztosítottak. A II. r. alperes hivatkozása szerint a néhai dr. K. V. baráti köréhez tartozó tanúvallomások is a közös gazdálkodás hiányát támasztják alá. Az elsőfokú bíróság által ügydöntő bizonyítékoknak tekintett szerződéseket illetően pedig a II. r. alperes azzal érvelt, hogy az élettársi kapcsolat megállapításához szükséges feltételek ismeretének hiányában a felperes és néhai dr. K. V. kapcsolatát tévesen minősítették élettársi kapcsolatnak. Az esetben, ha az élettársi kapcsolat tényét a másodfokú bíróság is bizonyítottan ítélné, a II. r. alperes a felperes és néhai dr. K. V. szerzésben való közreműködésének az arányát néhai a dr. Karsay Veronikára kedvezőbb

33-67%-ban kérte meghatározni. Azt, hogy a kamionsofőrök számottévó mellékjövedelme köztudomású tény lenne, a II. r. alperes vitatta és a napidíjjal kapcsolatban azzal érvelt, hogy az már az adóbevallásban feltüntetésre került. A maga javára néhai dr. K. V. hagyatékeként a II. r. alperes 1.500.000 forint készpénz elszámolását kérte, és támadta az elsőfokú mérlegelést, amelynek eredményeként az elsőfokú bíróság az általa igényelt ingóságoknak a felperes birtokába kerülését nem állapította meg.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyta. A II. r. alperest kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 40.000 forint fellebbezési eljárásban felmerült költséget. Ítéletének indokolásában a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállással maradéktalanul egyetértett. Ebben a körben az élettársi kapcsolatnak a Ptk. 685/A. §-ában írt fogalmi elemeit vizsgálva kiemelte, hogy a felperes és néhai dr. K. V. közös háztartásban élése és érzelmi kapcsolata a fellebbezési eljárásban már nem volt vitás. A gazdasági közösség hiányát állító II. r. alperesi érvelésre tekintettel pedig rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a gazdasági közösségnek az ítélkezési gyakorlat által kimunkált tartalmát azzal a kiegészítéssel, hogy a közös háztartásban együttélő személyeknek legalább hallgatólagosan egyet kell érteniük abban, hogy a közös gazdálkodási tevékenységük eredményeként szerzett vagyon közös legyen, helyesen foglalta össze.

A közös gazdálkodást alátámasztó bizonyítékok tekintetében a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy az éveken át tartó érzelmi közösségben és közös háztartásban való együttélés általában együttjár a közös gazdálkodással is. Ezen általános vélekedést alátámasztó közvetett bizonyítékok köréből kiemelte néhai dr. Karsay Veronikának a felperes számára utazási kedvezményt biztosító kérelme azon kitételét, miszerint a felperes az élettársa, továbbá azt a meghatalmazást, amelyben a felperest néhai dr. K. V. élettársaként jelölte meg. Azon két szerződést, amelyet a felperes a II. r. alperessel, továbbá a 2005. október 27-én elhunyt özv. K. T. néval kötött, nemcsak a volt élettársak gazdasági közösségét, hanem a szerzési arányt is megbízható ismeretekkel alátámasztó, kiemelkedő súlyú bizonyítékként értékelte. Kitért a másodfokú bíróság arra is, hogy a II. r. alperes védekezésében felhozott tények és körülmények a gazdasági együttműködés tényének a megállapítását miért nem cáfolják és ebben a vonatkozásban a Legfelsőbb Bíróság két iránymutatását is megjelölte.

Az élettársak szerzésben való közreműködésének az arányát tekintve is egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal. Ennek megfelelően a felperesnek az elhunyt élettársánál alacsonyabb

kimutatható jövedelme ellenére a szerzésben való közreműködés arányát azonosnak tekintette, figyelemmel arra, hogy a kamionsofőrök munkabéren felüli jövedelemszerzési lehetősége közismert és a felperes azt is bizonyította, hogy nyugdíjazása után is volt a nyugdíját (valutakölcsönzésből, illetőleg valutaváltásból származó) kiegészítő jövedelme.

A K.i zártkerti ingatlannal kapcsolatban az élettársi kapcsolat alatt keletkezett vagyonszaporulat tekintetében fennálló közös szerzési vélelem miatt (BH 2007/122.) és annak megdöntése hiányában a felperes részleges elismerésén túl az ingatlannak a jogelőd kizárólagos tulajdonába tartozását nem ítélte megállapíthatónak.

A II. r. alperes által beszámítási kifogásnak nevezett követelését - annak bizonyítatlansága mellett - az elsőfokú mérlegelési szempontokat némileg kiegészítve találta alaptalannak.

A másodfokú bíróság összefoglalt álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat a maguk összességében értékelve megalapozottan jutott arra a meggyőződésre, hogy megvalósult a közös gazdálkodás és ezért a párkapcsolatot helyesen minősítette élettársi kapcsolatnak, továbbá a Ptk. 578/G. § (1) bekezdése alapján a szerzési arányt helytállóan állapította meg egyenlőnek. Mindezekre tekintettel a helyesen megállapított tényállás alapján helytálló érdemi döntést hozott.

A jogerős ítélet ellen a II. r. alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A jogerős ítélet megváltoztatásával az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett részének megváltoztatását és a felperes keresetének egészébeni elutasítását kérte, valamint a perköltség tárgyában ennek megfelelő határozat meghozatalát.

Jogszabálysértésként a II. r. alperes a Pp. 206. § (1) bekezdését, a Pp. 190. § (1) bekezdését, 191. § (1) bekezdését, a Pp. 221. §-át, 253. §-át, valamint a Ptk. 578/G. §-át jelölte meg.

A felülvizsgálati kérelmének részletes indokai között a II. r. alperesnek az volt az álláspontja, hogy mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlen mérlegelés útján jutott arra az álláspontra, hogy néhai dr. K. V. és a felperes élettársak voltak. Ezzel kapcsolatban a II. r. alperes változatlanul fenntartotta azt a fellebbezési érvelését, hogy a nevezettek között gazdasági együttműködés sem a mindennapi életvitelben, sem jelentősebb vagyoni célok elérése érdekében nem valósult meg, és még csak hallgatólagosan sem értettek egyet abban, hogy a felperes által állított „közös gazdálkodásuk” eredményeként szerzett vagyon közös legyen. Ezen érvelését alátámasztó bizonyítékként a II. r. alperes lényegét tekintve a per során előterjesztett védekezésében felsorolt tényeket hozta fel. Így azt, hogy mind néhai dr. Karsay

Veronikának, mind a felperesnek, saját önálló bankszámlája volt, amely felett egymásnak meghatalmazást nem adtak. Saját bankszámlájukról fizették saját lakásuk rezsijének a költségeit és a pénzeszközeiket nem utalták közös vagyonba. Az elhunyt dr. K. V. baráti köréből meghallgatott tanúk vallomása is - a II. r. alperes álláspontja szerint - az ő védekezését támasztja alá, miként a felperesnek a perben becsatolt személyi igazolványa, amelyben a P., E. Gy. utca 17. szám alatti lakás 1990. és 1994. évek között csak ideiglenes lakcímként van megjelölve. Álláspontja szerint az a körülmény, hogy a felperes az elhunyt után özvegyi nyugdíjba részesülhetett, csak az özvegyi nyugdíj megállapításának a tényét, de nem az élettársi kapcsolat fennállását bizonyítja. Az elhunyttól származó a másodfokú bíróság által az élettársi kapcsolatot alátámasztó kiemelt bizonyítékként minősített okiratokat illetően a II. r. alperes sérelmezte, hogy a garázs bérletére adott meghatalmazásnak az eredeti példányát a felperes nem mutatta fel, ennek ellenére és a Pp. 190. § (1) bekezdését, valamint 191. § (1) bekezdését megsértve az eljáró bíróságok mégis azt a néhai dr. K. V. nyilatkozatát tartalmazó okirati bizonyítékként fogadták el. A II. r. alperes azzal is érvelt, hogy függetlenül a formai kellékektől sem a meghatalmazás, sem az utazási kedvezmény érdekében tett elhunyt nyilatkozat nem bizonyítja a gazdasági együttműködésre is kiterjedő élettársi kapcsolatot. A laikusok ugyanis egy párkapcsolatot nem a Ptk. 685/A. §-ában foglalt feltételeknek megfelelően minősítenek élettársi kapcsolatnak.

A Pp. 163. § (3) bekezdését sértő, kirívóan okszerűtlen mérlegelésen alapuló megállapításnak tekintette a II. r. alperes, hogy a közokiratokkal alátámasztott 33-67%-os szerzési arány helyett mind az elsőfokú bíróság, mind a másodfokú bíróság 50-50%-os szerzési arányt állapított meg. Arra hivatkozott, hogy a devizaellátmány is a bevallott jövedelem része volt és a meghallgatott tanúk nem bizonyították, hogy a felperesnek a nyugdíjazása után is volt a nyugdíját kiegészítő jövedelme.

A K.i zártkerti ingatlan közös vagyonkénti megosztását a II. r. alperes külön is sérelmezte Pné H. I., K. E., P. B. és Sz. R. né tanúk vallomására, továbbá a felperes ellentmondó nyilatkozataira tekintettel. A II. r. alperes kifejtett álláspontja szerint a perben több alkalommal a felperes szavahihetősége megdőlt. Ezzel kapcsolatban hivatkozott arra, hogy bár a felperes többször ígérte, de végülis mégsem csatolta be azokat a csekkeket, amelyek bizonyítanak, hogy az elhunyt tulajdonát képező ingatlan vételárrészleteit, illetve törlesztő részleteit a felperes fizette volna. Az első- és a másodfokú bíróság által egyaránt kiemelt jelentőségű bizonyítéknak tekintett szerződésekkel kapcsolatban pedig a II. r. alperes arra hivatkozott, hogy azok csak a K.i telekkel és a P. gépkocsival kapcsolatban állapították meg a szerzeményi vagyonközösség tényét és az E. Gy. utcai lakásingatlan

törlesztő részleteinek visszafizetését illetően semmiféle adatot nem tartalmaznak.

A II. r. alperes kifogásolta, hogy - szerinte - a fenti a védekezésében felhozott érvekre a jogerős ítélet a Pp. 221. §-ában foglalt indokolási kötelezettségét megsértve nem tért ki, mint ahogyan azt sem lehet megállapítani, hogy bizonyítás foganatosítása nélkül a törlesztő részleteknek miért két és félszeresét rendelte a jogerős ítélet a II. r. alperestől a felperes javára megtéríteni.

Tévesként és iratellenesként kifogásolta a II. r. alperes a testvére, néhai dr. K. V. hagyatékából az általa megjelölt pénzösszeg és ingóságok, mint a felperes terhére elszámolandó vagyontömeg, mellőzését is.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem alapos.

I. A II. r. alperes a felülvizsgálati kérelmében lényegében a elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében foglaltakkal azonos okokból, illetőleg csaknem azonos érveléssel, vagyis a bizonyítékok mérlegelésének a kifogásolásával és ezzel összefüggésben a Ptk. 685/A. és 578/G. § (1) bekezdésének - szerinte - téves alkalmazása miatt kérte a jogerős ítélet megváltoztatásával az elsőfokú bíróság ítélet fellebbezett részének megváltoztatását és a kereset elutasítását. Csakhogy míg a rendes jogorvoslati eljárásban, a fellebbezésében a II. r. alperes a bíróság mérlegelési tevékenységét is kifogásolhatta és a másodfokú bíróságnak a felülmérlegelésre az elméleti lehetősége megvolt (Pp. 239. §-án keresztül alkalmazandó Pp. 206. §), a Legfelsőbb Bíróságot, mint felülvizsgálati bíróságot a jogerős ítéletben a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt kívánalmaknak megfelelően, tehát okszerűen és iratellenességtől mentesen megállapított tényállás köti (BH 1996/9/505.). A felülvizsgálati kérelem a Pp. 270. § (2) bekezdése és 275. § (3) és (4) bekezdése alapján csak jogszabálysértés esetén vezethet eredményre. Önmagában a bizonyítékok téves mérlegelésére hivatkozás a felülvizsgálati kérelem eredményességét nem alapozza meg. A bizonyítékok felülmérlegelésére - a már hivatkozott törvényhelyek alapján - a felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróságnak nincs lehetősége (BH 2002/1/29.). A felülmérlegelési lehetőség a rendes jogorvoslattal lezárul.

A bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabálynak, a Pp. 206. §-ának a megsértése, mint az ügy lényegi elbírálására kiható eljárásjogi szabálysértés (Pp. 275. § (3) és (4) bekezdése) pedig csak akkor állapítható meg, ha a bíróság iratellenes, ellentmondó, a per adataiból okszerűen nem következő megállapítást tett (BH

1995/2/103.). Ez a feltétel azonban önmagában azáltal, hogy a bíróság olyan tényállást állapított meg, amely a fél által vitatott bizonyítás tartalmával nem áll összhangban, még nem valósul meg, ha a bíróság a per egyéb adataira figyelemmel nem okszerűtlen megállapítást tett (BH 2001/6/301.). A perben ugyanis általában ellentétes adatok merülnek fel és a bíróság Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt szabad mérlegelési joga - amely a felülvizsgálati eljárásra nem terjed ki - épp azáltal valósul meg, hogy az ellentétes bizonyítékokat a maguk összességében értékelve, azokat meggyőződése szerint bírálja el.

Így járt el az adott esetben a másodfokú bíróság is, amikor az elsőfokú bíróság a peres felek egymással ellentétes előadásának, a kihallgatott tanúk vallomásának, valamint a becsatolt okirati bizonyítékok adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes és a Pp. 206. §-a (1) bekezdésében foglalt elveknek egyébként is megfelelően történő értékelése alapján megalapozottan megállapított elsőfokú tényállás felülmérlegelésére indokot nem látott.

II. A II. r. alperes érvelésével ellentétben - az első- és a másodfokú bíróság indokait összesítve - a mérlegelési tevékenységüket az eljáró bíróságok a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően kellően meg is indokolták. Az pedig már - a bizonyítási teherre vonatkozó Pp. 163. és 164. § helyes alkalmazásával - a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt kíváncsnak megfelelő tényállás helyességéből következik, hogy az abból levont jogi következtetések is helytállóak. A felülvizsgálati kérelmében a II. r. alperes is a tényállás megváltoztatásával összefüggésben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével a felperes keresetének a teljes elutasítását.

A felülvizsgálati kérelem fentiekben írt tartalmára és érvelésére, valamint a felülvizsgálati eljárásra vonatkozó különleges eljárási szabályokra és arra tekintettel, hogy az első- és a másodfokú bíróság ügydöntő kérdésekben való indokolása kimerítő és helytálló, a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem alaptalansága tekintetében elsősorban - a Pp. 270. § (1) bekezdésében foglaltak szerint alkalmazandó - Pp. 254. § (3) bekezdése alkalmazásával a jogerős ítélet indokaira utal vissza. A jogerős döntés hatályában való fenntartása indokaként az első- és a másodfokú bíróság indokaihoz csupán a felülvizsgálat tényére tekintettel fűzi hozzá a következőket.

III. Kétségtelen, hogy a Pp. 195. § (1) bekezdésében foglalt közokirati vélelem helyes alkalmazásával a felperes részére megállapított özvegyi nyugdíj még önmagában a felperes és elhunyt dr. K. V. között az élettársi kapcsolat közokirati bizonyítékként való értékelésére nem alkalmas, mert helyesen a közokirat „csak” az

abban foglalt határozat tényét tanúsítja. A határozat indokolásában foglaltak valóságához közokirati vélelem nem fűződik. Az elhunyt dr. K. V. által a felperes részére, mint élettársa részére igényelt utazási kedvezmény önmagában szintén nem alkalmas az élettársi kapcsolat tényének a bizonyítására. Ám a közokirat indokolásában foglalt megállapítást, továbbá a magánokiratban foglalt és az elhunyttól származó nyilatkozatot a közvetett bizonyítékok láncolatába illesztve és a közvetett bizonyítékokat a maguk összességében értékelve megáll az a jogerős ítéleti indokolás, hogy - a tényállás sajátosságaiból eredően közvetlen bizonyíték híján - a közvetett bizonyítékok logikailag zárt rendszere a felperes kereseti tényállításait (az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részében) a Pp. 164. §-ában foglaltaknak megfelelően alátámasztja. A Pp. 3. § (5) bekezdése alapján, ha a törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. Ilyen körülmények között és a már többször hivatkozott - csak a törvény által korlátozott - szabad bírói mérlegelésre tekintettel a felperes a bizonyítási kötelezettségének a közvetett bizonyítékok egymáshoz illeszkedő zárt egységével is eleget tehetett. Ebben a körben az egységet az még nem bontja meg, hogy a felperes valóban elmulasztotta a meghatalmazás eredeti példányát felmutatni (Pp. 190. §, 191. §), hiszen a néhainak a felperes utazási kedvezménye érdekében tett nyilatkozata is mutatja az élettársi kapcsolat vállalását. Egyebekben pedig mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság helyesen tulajdonított a felperes keresetét kiemelkedően alátámasztó jelentőséget a néhai özv. K. T.né és a felperes, továbbá a II. r. alperes és özv. K. T.né, valamint a felperes között létrejött szerződések azon kitételének, miszerint a II. r. alperes és jogelődje a felperes és elhunyt dr. K. V. között az élettársi kapcsolat tényét, amely jelentős vagyontárgyak közös szerzésére is kiterjedt, korábban elismerte. Ezt az elismerést, mint a volt élettársak gazdasági közösségének a fennállását is kiemelkedően tanúsító bizonyítékot, még az a tény, hogy a szerződés nem terjedt ki minden, a per tárgyává tett vagyontárgyra, illetőleg követelésre, nem kérdőjelezi meg, mint ahogyan a II. r. alperes utólag azzal is tévesen érvel, hogy a szerződés megkötésekor az élettársi kapcsolatnak a Ptk. 685/A. §-ában foglalt fogalmi elemeivel nem voltak tisztában.

A II. r. alperes védekezését - amely a vételártörlesztő részletek tekintetében is az élettársak közös vagyoni védelmére tekintettel éppen nem a felperestől, hanem az elhunyt egyedüli törlesztését állító II. r. alperestől szükségeltet bizonyítást - már az is eleve súlytalanná teszi, hogy a felperes elhunyt élettársának és a II. r. alperesnek a közös édesanyja gondját néhai dr. K. V. halála után is

(a viszony megromlásáig) a felperes viselte és néhai özv. K. T.né éppen a felperessel kötött eltartási szerződést. Megjegyzendő ezzel kapcsolatban a peres felek szavahihetőségét illetően, hogy a II. r. alperes a per első szakaszában még a néhai dr. K. V. és a felperes közötti - gazdasági együttműködés nélküli - együttélését is vitatta. Ehhez képest, és mert az az életszerű, ha a kevésbé jelentős eseményekre a peres felek nem emlékeznek bizonyos idő távlatában egészen pontosan, a volt élettársak gazdasági együttműködésének a tagadásaként a II. r. alperes a felperes szavahihetlenségére alappal nem hivatkozhat (a nem bizonyított felperesi követeléseket az elsőfokú bíróság jogerősen elutasította).

Arra a másodfokú bíróság részletesen kitért, sőt a Legfelsőbb Bíróság vonatkozó iránymutatásait is felhívta, hogy a volt élettársak sajátos pénzkezelése a párkapcsolat élettársi kapcsolattá minősítését miért nem zárja ki (másodfokú ítélet indokolásának 6. old. utolsó bekezdése és 7. oldal első bekezdése). A pénzkezelés módja tekintetében az élettársakkal szemben sem lehet a házastársaknál szigorúbb elvárásokat támasztani.

Az elhunyt dr. K. V. baráti köréhez tartozó tanúk vallomásával is a II. r. alperes a volt élettársak közös gazdálkodását kizáró bizonyítékként tévesen érvel. Egyrészt nemleges tény, körülményt már a logika szabályai szerint sem lehet olyan módon bizonyítani, mint azoknak meglétét. Másrészt a szubjektivitástól nem mentes bizonyítéknak (tanúk vallomása) az okirati bizonyítékokkal szemben (szerződésben foglaltak) ügydöntő jelentőséget tulajdonítani nem lehet.

Nem okirati bizonyíték viszont az élettársi kapcsolat hiányára - még közvetetten sem - a felperes személyi igazolványának a lakóhelyére vonatkozó bejegyzése. A bírói gyakorlat a tényleges, életvitelszerű ott lakásnak és nem a közigazgatási nyilvántartásnak (amelyhez közokirati vélelem ilyenként fűződik) tulajdonít jelentőséget.

IV. Ami most már a szerzési arányokat illeti, arra - a II. r. alperes hivatkozásával ellentétben - a volt élettársak igazolt jövedelme nem közokirati bizonyíték. Az igazolt jövedelem a Pp. 195. § (1) bekezdése alapján csupán az adóbevallás alapjául szolgáló jövedelmet bizonyítja, és a felperes a perben a már hivatkozott szerződések tartalmával összhangban álló tanúvallomásokkal bizonyította, hogy kamionsofőrként az igazolt jövedelmét meghaladó jövedelemmel is rendelkezett. Kétségtelen, hogy a kamionsofőröknek az igazolt jövedelmet meghaladó kiegészítő jövedelme a Pp. 163. § (3) bekezdése alá eső köztudomásúnak ismert tényként nem minősíthető, de általános vélekedésnek igen, amelyet a felperesre is érvényesnek a perben tanúvallomások támasztottak alá.

Önmagában pedig az, hogy a K.i telket a felperes elhunyt élettársa havi részletekben vásárolta meg, a felperes bérezését meghaladó többletbevételét nem kérdőjelezi meg, hiszen a vételár részletekben való törlesztése annak egyösszegű kifizetésétől kedvezőbb vételi feltétel.

Miután pedig a felperes ún. többletbevétele számszakilag pontosan meghatározható nem volt, az eljáró bíróságok nem iratellenesen vagy okszerűtlenül, hanem a Ptk. 578/G. § (1) bekezdésében foglaltak helyes alkalmazásával jártak el, amikor a volt élettársak szerzési arányát egyenlőnek tekintették. Megjegyezve, hogy az élettársi kapcsolat első szakaszában a felperesnek, míg második szakaszában néhai dr. Karsay Veronikának volt magasabb az igazolt jövedelme. Ez a tény is a jogerős ítéleti szerzési arányt támasztja alá.

V. A volt élettársak közös- és kizárólagos tulajdona elhatárolásakor is jogszabálysértés nélkül járt el az első- és a másodfokú bíróság. A Legfelsőbb Bíróságnak a másodfokú bíróság ítéletében felhívott eseti döntésében foglalt iránymutatása szerint (BH 2007/122.) az élettársak együttélése alatti vagyongyarapodása tekintetében az élettársi közös szerzés vélelme érvényesül. Ehhez képest az I. r. alperesnek a Pp. 3. § (5) bekezdésében írtaknak megfelelően az élettársi közös vagyongyarapodás vélelmének megdöntésére alkalmas módon kellett volna bizonyítania, hogy az általa ilyenként állított vagyontárgyak, illetőleg elszámolási tétel néhai dr. K. V. kizárólagos tulajdonát képezte. A II. r. alperes azonban e bizonyítási kötelezettségének éppúgy nem tett eleget, mint az általa beszámítási kifogásnak nevezett ingóvagyon és készpénzkövetelés tekintetében sem bizonyította, hogy azok a felperes birtokában lennének. Ilyen körülmények között viszont az első- és a másodfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján a bizonyítatlanság jogkövetkezményeit - a vonatkozó II. r. alperesi igény elutasításával - helyesen vont le. A másodfokú bíróság mérlegelésével szemben (P.i Ítéltábla ítéletének 7. old. utolsó bekezdése) a II. r. alperes a felülvizsgálati kérelmében is a Legfelsőbb Bíróság felülmérlegelési tilalmát sértően állítja, hogy a beszámítási kifogása körébe eső igényeit bizonyította volna.

VI. Anyagi jogszabálysértést a II. r. alperes a felülvizsgálati kérelmében a tényállás - szerinte - téves megállapítása miatt, illetve a mérlegelési szabály megsértése miatt állít, de azt a II. r. alperes sem vonja kétségbe, hogy a jogerős ítéleti tényállásból levont jogi következtetés - az elhunyt kizárólagos tulajdonára fordított közös költségek megtérítésén kívül - a Ptk. 578/G. §-ában foglaltaknak megfelel. A vegyült alvagyonokból eredő megtérítési igény elbírálásakor pedig a perben eljáró bíróságok a házassági vagyoni jogi igényekre irányadó méltányossági záradékot (Csjt. 31. § (5) bekezdése) alkalmazták analóg és a házassági vagyoni jogi elvek analóg alkalmazása - ha az a Ptk. vonatkozó

rendelkezésével nem ellentétes - nem zárható ki.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a II. r. alperest a felperes felülvizsgálati eljárási költségeinek megfizetésére, figyelemmel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendeletben foglaltakra is.

A 6/1986./VI.26./ IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján a II. r. alperest személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Budapest, 2011. március 1.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró.

A kiadmány hitelül: tisztviselő